

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 3

 Ганна ЛІХОНОСОВА

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА
КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**

(назва навчальної дисципліни)

Дисципліна індивідуального вибору 5

(назва вибіркової категорії)

Галузі знань: 02 *Культура і мистецтво*, 03 *Гуманітарні науки*, 05 *Соціальні та поведінкові науки*, 07 *Управління та адміністрування*, 08 *Право*, 26 *Цивільна безпека*, 28 *Публічне управління та адміністрування*

Спеціальності: 029 *Інформаційна, бібліотечна та архівна справа*, 035 *Філологія*, 051 *Економіка*, 053 *Психологія*, 071 *Облік і оподаткування*, 072 *Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок*, 073 *Менеджмент*, 075 *Маркетинг*, 081 *Право*, 262 *Правоохоронна діяльність*, 281 *Публічне управління та адміністрування*

Освітні програми: усі освітні програми відповідних спеціальностей

Форма навчання: денна, заочна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробники:

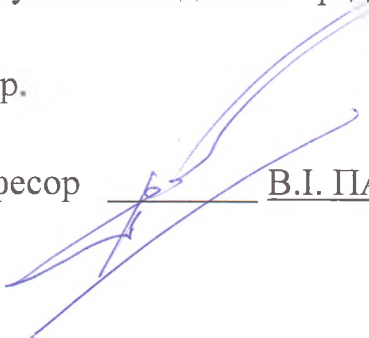
канд. юрид. наук, доцент С.Ф. Гуцу

(підпис)

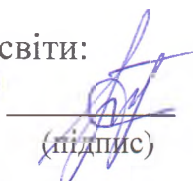
Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри 702

Протокол № 12 від «24» травня 2024 р.

Завідувач кафедри д-р юрид. наук, професор В.І. ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Погоджено з представником здобувачів освіти:

зрештою (магістерсько) рівня в о. 262122

(підпис)

Т. Назарева

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладачів

Гуцу Світлана Федорівна, кандидат юридичних наук, доцент.

E-mail: s.gutsu@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять теоретичні та прикладні проблеми сучасного наукознавства, методологія інформаційного права, ІТ-права, проблеми в сфері інформаційних відносин, забезпечення прав суб'єктів правовідносин, формування термінологічної бази і категорійного апарату.

Викладає дисципліни: «Інформаційне право», «ІТ-право», «Міжнародне інформаційне право», «Трудове право», «Право соціального забезпечення».

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – за навчальним планом;

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість кредитів ЄКТС – 5, у тому числі аудиторних – 64 годин для денної форми навчання (10 годин для заочної форми навчання), загальна кількість годин – 150. Розподіл аудиторного навантаження та часу на самостійну роботу визначається навчальним планом освітньої програми, до складу якого входить вибіркова дисципліна.

Форми здобуття освіти - денна, (заочна), дистанційна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача освіти.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – для вивчення курсу студенти не потребують спеціальних знань, проте, бажаними є наявність базових компетентностей з Правознавства.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – оскільки курс є вибірковою та спрямованим на розвиток загальних компетентностей, необхідних супутніх дисциплін не передбачено. Компетентності, набуті протягом вивчення курсу, можуть бути застосовані для аналізу різних аспектів сучасного стану суспільства, правової системи та формування свідомої, активної, відповідальної громадянської та світоглядної позиції.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс призначено для слухачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (денна форма навчання). Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця. Дисципліна є базовою наукою в системі юридичних наук, яка формує загально-правовий світогляд майбутніх юристів, праоохоронців та інших спеціалістів.

Мета вивчення: формування знань про правове регулювання інформаційних правовідносин та основних умінь по застосуванню інформаційного законодавства.

- Завдання:

- а) підвищення інформаційної грамотності та правової культури випускників, оволодіння ними основоположними знаннями у сфері інформаційної безпеки та основними правовими механізмами її забезпечення;
- б) набуття базових знань та умінь щодо ефективного і безпечного поводження з інформацією, незалежно від її походження та виду.) опанування необхідною науково-методологічною підготовкою у питаннях розпізнавання об'єктів та носіїв інформаційної небезпеки, формування власного бачення щодо сутності, проявів, наслідків та механізмів інформаційної безпеки;
- г) формування відданості ідеям істини, добра, справедливості і законності, почуття відповідальності перед людиною, суспільством і державою..

4. Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності під час юридичного супроводження діяльності убезпечення суб'єктів підприємництва, об'єктів авіаційно-космічної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних

правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо системного вирішення проблем забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності під час забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на і суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК15. Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання щодо забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження

ПРН 8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у

наданні правничих послуг у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 11. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 12. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

5. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Тема 1. Поняття, сутність, зміст та структура інформаційного права

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год.: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Цілі і завдання курсу. Інформація як категорія інформаційного права. Загальні та юридичні властивості інформації. Розвиток технологій обробки інформації та їх вплив на інформаційні процеси. Основні риси сучасного інформаційного суспільства. Програмні нормативно-правові акти щодо формування інформаційного суспільства. Предмет інформаційного права. Метод інформаційного права. Поняття, система та джерела інформаційного права. Класифікація інформації згідно з національним законодавством. Поняття та

структура інформаційних відносин. Інформаційний простір та інформаційний суверенітет.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 2. Поняття і класифікація інформації

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 2 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Інформація, як об'єкт суспільних відносин. Метаморфози поняття «інформація». Інформація як предмет правовідносин у правовій системі. Правові ознаки інформації. Інформаційне суспільство. Основні елементи інформаційної сфери. Класифікація інформації: за роллю в правовій системі (правова, неправова); за ступенем доступності (відкрита, з обмеженим доступом). Право на інформацію та її обмеження щодо доступу органів публічної адміністрації. Статус конфіденційної інформації. Моделі здійснення права на інформацію в європейських країнах.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 3. Інформаційні правовідносини

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь,

бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Характеристика основних елементів інформаційних правовідносин: суб'єктів, об'єктів, прав і обов'язків. Види інформаційних правовідносин в залежності від інформаційних процесів, які здійснюють суб'єкти. Поняття інформаційних правовідносин. Характеристика основних елементів інформаційних правовідносин: суб'єктів, об'єктів, прав і обов'язків. Види інформаційних правовідносин в залежності від інформаційних процесів, які здійснюють суб'єкти. Основні інформаційні права та свободи. Право на інформацію.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 4. Інформаційна діяльність та її види

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: розв'язання прикладних завдань. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Визначення поняття «інформаційна діяльність». Основні напрями інформаційної діяльності: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо. Види інформаційної діяльності відповідно до Закону України «Про інформацію». Визначення основних видів інформаційної діяльності: створення; збирання; одержання; зберігання; використання; поширення; охорона; захист. Окремими видами інформаційної діяльності законодавство України визначає: діяльність друкованих засобів масової інформації, діяльність інформаційних агентств, науково-інформаційна діяльність, статистична діяльність, рекламна діяльність, бібліотечна справа, архівна справа, надання телекомунікаційних послуг тощо.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 5. Правове регулювання доступу до публічної інформації

Обсяг аудиторного навантаження – 8 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 4 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 4 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Загальна характеристика та визначення публічної інформації. Принципи, на яких здійснюється право на доступ до публічної інформації. Принципи прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак. Шляхи забезпечення порядку доступу до публічної інформації. Суб'єкти у сфері доступу до публічної інформації. Види контролю за забезпеченням доступу до публічної інформації. Запит на інформацію: визначення, види, форми.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 6. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні пояснення,

розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год.: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Виникнення й розвиток концепції права на приватність. Особливості інформаційних правовідносин, що виникають при виробництві, передачі й споживанні персональних даних. Суб'єкти й об'єкти інформаційних правовідносин у сфері персональних даних. Правові засади роботи з персональними даними. Права суб'єкта персональних даних. Права й обов'язки власника щодо роботи з масивами персональних даних. Державне регулювання роботи з персональними даними. Захист фізичних осіб щодо автоматизованого опрацювання персональних даних. Правове регулювання захисту права на приватність та транскордонні потоки персональних даних. Досвід ЄС у регулюванні захисту персональних даних

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі чи написання в аудиторії).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Змістовний модуль №2

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Тема 7. Інформаційна безпека в системі забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год.:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь,

бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Сутність поняття «маніпуляція». Види маніпуляції та розкриття їх сутність. Роль та місце маніпулювання в системі державного управління (з наведенням конкретних прикладів). Роль та місце маніпулювання в політичних системах (з наведенням конкретних прикладів). Роль та місце маніпулювання у здійсненні міжнародних стосунків (з наведенням конкретних прикладів). Реальні та потенційні загрози в інформаційній сфері. Сутність понять «інформаційний вплив», «інформаційна операція», «інформаційна війна», «інформаційна зброя». Роль та значення корупції для забезпечення національної та міжнародної безпеки. Сутність поняття «загроза». Сутність поняття «загроза» в інформаційній сфері. Сутність поняття «інформаційна операція». Сутність поняття «спеціальна інформаційна операція». Сутність поняття «експансія». Сутність поняття «інформаційна експансія». Наведіть приклади. Сутність понять «наси́льство», «жорстокість», «порнографія». Основні положення Стратегії кібербезпеки України в частині визначення загроз в інформаційній сфері. Основні положення Стратегії національної безпеки України в частині визначення загроз в інформаційній сфері. Основні загрози міжнародної безпеки в сфері інформаційної безпеки.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17

Тема 8. Правові напрями врегулювання інформаційної безпеки в Україні.

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Права і свобода людини, громадянина та їх обов'язки в інформаційній сфері. Права суспільства та обов'язки держави в інформаційній сфері. Дилема

забезпечення прав і свобод людини, громадянина та прав суспільства із забезпеченням інформаційної безпеки. Транскордонність забезпечення інформаційної безпеки. Корупція як головна загроза забезпечення інформаційної безпеки на всіх рівнях – національному, регіональному та загальносвітовому. Сутність поняття «права людини». Сутність поняття «свобода людини».

Сутність поняття «обов'язок» людини. Відмінності понять «людини» та «громадянин». Законодавче визначені обмеження прав людини та громадянина в інформаційній сфері. Сутність прав суспільства. Права суспільства в інформаційній сфері. Обов'язки держави в інформаційній сфері. Сутність та поняття цензури. Взаємозв'язок між забезпеченням прав і свобод людини, громадянина в інформаційній сфері та забезпеченням інформаційної безпеки.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17.

Тема 9. Правове забезпечення кібербезпеки та зв'язок з інформаційною безпекою

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Доктринальні та концептуальні засади забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки. Основні законодавчі акти щодо забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки. Основні положення Стратегії кібербезпеки України. Основні положення Воєнної доктрини України в частині забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки.

Основні положення Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України в частині забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17.

Тема 10. Захист інформації в сфері забезпечення законотворчої та правозастосовчої діяльності.

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

Інформаційно-аналітичне забезпечення законотворчої та правозастосовчої діяльності. Комп'ютерна мережа Верховної Ради України. Призначення та основні принципи побудови інтегрованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої діяльності Верховної Ради України. Основні принципи побудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої та правозастосовчої діяльності.

Еталонна база правової інформації. Загальноправові бази даних. Всесвітня електронна мережа правових документів. Елементи інтелектуального пошуку: підсистема «Експерт». Особливості забезпечення інформаційної безпеки в процесі здійснення нотаріального та виконавчого провадження. Єдиний реєстр виконавчих проваджень. Нотаріальні реєстри.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17.

Тема 11. Основні чинники, які формують та впливають на системність правового забезпечення інформаційної безпеки об'єктів КІ.

Обсяг аудиторного навантаження – 6 год.:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Практичне заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 6 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми:

«Кіберсоціалізація». Інформаційна безпека в умовах кіберцивілізації. Витоки та сутність кіберсоціалізації. Соціальні мережі. Мережева мобілізація: питання демократії та безпеки. Наслідки кіберсоціалізації. Сутність поняття «кіберцивілізація». Потенційні загрози кіберцивілізації для людства. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки. Правові основи розвитку інформаційних технологій і забезпечення інформаційної безпеки. Сутність та визначення поняття «соціалізація». Сутність та визначення поняття «цивілізація». Сутність поняття «кіберсоціалізація». Сутність поняття «кіберцивілізація». Витоки загроз для особистості в умовах кіберсоціалізації. Загрози для суспільства, держави, соціалізації особистості в умовах кіберцивілізації. Основні положення Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», які стосуються питань забезпечення інформаційної безпеки. Спрямованість правових основ розвитку інформаційних технологій та забезпечення інформаційної безпеки.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК11, ЗК 13-14; СК3; СК4; СК.7-8; СК9; СК11- 16.

Результати навчання: ПРН1,3; ПРН 8-17.

Модульний контроль 2

- *Форма занять:* написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 2 години
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практична робота.

Сторінка курсу на платформі Mentor (персональна навчальна система)	На сайті НАУ розміщено курс «Актуальні питання судової експертизи», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство. https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=8291
---	---

8. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає залік

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0.5	12	0...6
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...10	1	0...10
Модульний контроль	0...15	1	0...15

Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0.5	4	0...2
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...12	5	0...60
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Усього за семестр			0...100

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Досягненню ними належного рівня **компетентності**, який за підсумками навчання визначається за такими критеріями:

Відмінно (90-100). "Відмінно" – теоретичний зміст дисципліни (курсу) засвоєний студентом повністю, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом повністю сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

Добре (75-89). Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, практичні навички роботи з навчальним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота має декілька незначних помилок або одну-дві значні помилки.

Задовільно (60-74). Теоретичний зміст дисципліни засвоєний частково, деякі практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, частина передбачених робочою навчальною програмою завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна.

Незадовільно (0-59): студент має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді, але не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку 20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu->

dobrochesnist.pdf). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброочесності. Виявлення ознак академічної недоброочесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

11. Методичне забезпечення

1. Сторінка курсу на платформі **Mentor** (персональна навчальна система). На сайті НАУ розміщено курс «Актуальні питання судової експертизи», який включає: лекції, практичні завдання, ситуаційні завдання, презентації, рекомендовану література та законодавство. <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=8291>

12. Рекомендована література

Базова

1. Богуш В.М., Юдін О.К. Інформаційна безпека держави. – К.: “МК-Прес”, 2005. – 432 с.
2. Кормич Б.А. Інформаційне право. Підручник / Харків: БУРУН і К., 2011.-334 с.
3. Куліш, А.М. Інформаційне право України [Текст]: навч. посіб. / А.М. Куліш, Т.А. Кобзева, В.С. Шапіро. - Суми: СумДУ, 2016. - 108 с.
4. Гуцу С. Ф., Матвєєва А. В., Спіцина Г. О. та ін. ІТ-право : навч. посіб. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т імені М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т»; «Факт», 2022. – 220 с.
5. Марущак А. І. Інформаційне право : регулювання інформаційної діяльності : Навч. посіб. / А. І. Марущак. – К. : Видавничий дім «Скіф», КНТ, 2008. – 344 с.
6. Швець М.Я., Калюжний Р.А., Мельник П.В. Основи інформаційного права України: Навч. посіб./– К.: Знання, 2004. – 274 с.
7. Цимбалюк В.С. Інформаційне право (основи теорії і практики): монографія-К.:«Освіта України, 2010.
8. Господарський кодекс від 16.01.2003 № 436-IV.Електронний ресурс:www.rada.gov.ua

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х.Електронний ресурс:www.rada.gov.ua

10. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.Електронний ресурс:www.rada.gov.ua

11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІІ.Електронний ресурс:www.rada.gov.ua

Допоміжна

1. Арістова І.В. Доктрина інформаційного права України // Публічне та приватне право. 2017, № 1, С. 59-63.

2. Арістова І.В., Запара С.І, Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації національної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні: цілі, завдання, функції, повноваження, напрями удосконалення // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2017. – Вип. 43. – Т.2 – С.7-20.

3. Баранов О.А. Віртуальність і правове регулювання . // Публічне право. - 2017. – № 1. – С. 210-218.

4. Баранов О.А. Напрями перспективних досліджень у галузі інформаційного права. // Інформація і право. – 2016. – № 2(17). – С. 15-31.

5. Белєвцева В.В Теоретико-правові підходи до визначення поняття “інформація” через інформаційні правовідносини . // Інформація і право. – 2015. – № 3(15). – С 5-10.

6. Белєков К.І. Технолого-правовий аналіз законодавства України в секторі інформаційної безпеки країни / Беляков К.І. // «Lex Portus». – Одеса, Національний університет «Одеська юридична академія» , 2017.

7. Брижко В.М.Приватність даних у хмарних технологіях / // Інформація і право. – 2016. – № 4(19). – С 47-59.

8. Брижко В.М. Сучасні основи захисту персональних даних в європейських правових актах // Інформація і право. – 2016. – № 3(18). – С 45-57.

9. Вдовиченко Л. Проблеми інформаційних відносин суб'єктів регуляторної діяльності та механізми їх вирішення.// Актуальні проблеми державного управління. -2013.- № 3.- С. 48-54.

10. Гуцу С. Впровадження штучного інтелекту у сферу безпеки праці на підприємствах критичної інфраструктури .// Безпека та сталий розвиток критичної інфраструктури в умовах воєнного стану [Електронний ресурс] : тези доповідей науково-практичної конференції, 8 листопада 2023 р., Харків / Міністерство освіти і науки України, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». – Харків : ХАІ, 2023. –С.48-53.11. Діордіца І. Поняття і зміст кіберзагроз на сучасному етапі.// Підприємництво, господарство і право. -2017.- № 4 .- С. 99-107.

12. ГУЦУ С. Ф. Забезпечення інформаційної безпеки людини в цифровому медіа просторі України // Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи : тези доп. учасників міжн. наук.- практ. конф. (Харків, 12-13 груд. 2023р.); Наук.-дослід. ін-т публ. політики і соц. наук. Харків: НДІ ППСН, 2023.С.71-75.13. Золотар О.О. Права человека – от эпохи просвещения до

інформаційного общества // Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem. – 2017. – 38/3. – с. 7-20.

14. Ганна Спіцина, Світлана Гуцу ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ//Пропілеї права та безпеки : наук. журнал / Ред. кол. Н.Є. Філіпенко, І.Р. Шинкаренко, С.Ю. Лукашевич, та ін. - Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2023. №. 2-3.С. 37-41.

15. Гуцу С.Ф. Вплив цифровізації суспільства на права і свободи людини. //Філософія в аксіосфері глобалізуючого соціуму Матеріали міжвузівського міського науково-практичного семінару, 17-18 листопада 2021 р. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін.- т», 2021. – 90 с.С.62-65

16. Гуцу С.Ф. Соціальні мережі як платформа інформаційних маніпуляцій. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2021 р.). Харків: НДІ ППСН, 2021. С.87-90.

17. Красноступ Г.М. Правове забезпечення прозорості відносин власності щодо аудіовізуальних засобів масової інформації .// Інформація і право. – 2016. – № 1(16). – С. 58-65.

18. Ліпкан В.А. Систематизація інформаційного законодавства України : [моногр.] / В. А. Ліпкан, В. А. Залізняк ; за заг. ред. В. А. Ліпкана. — К. : О. С. Ліпкан, 2012. — 304 с.

19. Пилипчук В.Г. Інформаційна безпека та приватність у сфері захисту персональних даних / Пилипчук В.Г., Брижко В.М. // Інформація і право. – 2016. – № 4(19). – С 60-70.

20. Політанський В. Концептуальні ідеї розвитку інформаційного суспільства.//Підприємництво, господарство і право. 2017, № 4, С.140-144.

21. Радзієвська О.Г. Інформаційна грамотність та цифрова нерівність: убезпечення дитини в сучасному інформаційному просторі / // Інформація і право. – 2017. – № 1(20). – С. 92-103

22. Спіцина Г., Гуцу С.Ф. Захист особистої інформації працівників, отриманої у процесі відеоспостереження на робочому місці// Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2023. № 2. С. 171-178.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України . Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал органів виконавчої влади України. Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень . Режим доступу : reyestr.court.gov.ua/
4. Інформаційна правова система ЛІГА:ЗАКОН. Режим доступу: <http://lz.ligazakon.ua/ua/>
5. Юридична бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html
6. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України. Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/>